

Yeni Sosyal Güvenlik Sistemi zerine Notlar

Recep Kapar
Muęla niversitesi

recepkapar@sosyalkoruma.net

www.sosyalkoruma.net

Sosyal Güvenlik Harcamaları “Yüksek” Değildir

Ülke	GSYH'a Oranı(%) 2005	artış 2000-2005 (%)
İsveç	32.0	2.7
Fransa	31.5	2.6
Danimarka	30.1	2.4
Belçika	29.7	3.4
Almanya	29.4	0.2
Avusturya	28.8	1.4
Hollanda	28.2	2.3
Bir. Krallık	26.8	2.6
Finlandiya	26.7	3.4
İtalya	26.4	1.7
Portekiz	24.7	3.8
Yunanistan	24.2	5.2
Lüksemburg	21.9	5.4
İspanya	20.8	3.2
İrlanda	18.2	9.3
Türkiye (?)	11-12 (8-9)	--

Türkiye AB ülkeleri arasında en düşük sosyal koruma harcaması yapan ülkedir.

Sosyal Güvenlik Harcamaları “Yüksek” Değildir

Ülke	GSYH'a Oranı (%) 2005	artış 2000-2005 (%)
Slovenya	23.4	2.7
Macaristan	21.9	8.0
Polonya	19.6	3.3
Çek Cumh.	19.1	4.2
Malta	18.3	2.8
[G] Kıbrıs	18.2	6.1
Slovakya	16.9	1.3
Bulgaristan	16.1	--
Romanya	14.2	10.9
Litvanya	13.2	5.5
Estonya	12.5	7.7
Letonya	12.4	4.9
Türkiye (?)	11-12 (8-9)	--

Türkiye AB ülkeleri arasında en düşük sosyal koruma harcaması yapan ülkedir.

Sosyal Güvenlik Harcamaları “Kara Delik” Değildir

	1990 (1991)	2005
Danimarka	24.9	21.7
İsveç	18.3	17.2
Birleş. Krallık	10.8	13.7
Finlandiya	11.7	12.9
İtalya	6.5	11.1
Almanya	7.3	10.8
Portekiz	4.3	10.6
Lüksemburg	10.2	10.5
İrlanda	8.5	10.5
Fransa	4.7	9.5
Avusturya	9.1	9.3
Belçika	6.8	8.5
Yunanistan	7.6	7.7
İspanya	5.2	7.4
Hollanda	8.9	6.5
Türkiye (?)	--	5.0 (3-4)

Sosyal güvenliğin finansmanı sadece çalışanlara ve işverenlere yüklenemez. Devlet katkısı yapmak zorundadır.

Tablo: Devletin Sosyal Güvenliğe Katkısı GSYH %

Sosyal Güvenlik Harcamaları “Kara Delik” Değildir

	2000	2005
[G] Kıbrıs	8.1	11.3
Polonya	6.5	8.0
Slovenya	7.6	7.5
Macaristan	6.1	7.4
Bulgaristan	-	5.9
Litvanya	6.1	5.7
Malta	5.0	5.3
Letonya	5.0	4.7
Çek Cumh.	4.8	3.4
Estonya	2.8	2.5
Slovakya	6.0	2.4
Romanya	-	1.6
Türkiye (?)	(?)	5.0 (3-4)

Sosyal güvenliğin finansmanı sadece çalışanlara ve işverenlere yüklenemez. Devlet katkısı yapmak zorundadır.

Tablo: Devletin Sosyal Güvenliğe Katkısı GSYH %

Sorunun Kaynağı İşgücü Piyasasındadır

- Artan güvencesizlik nedeniyle artan sosyal güvenlik ihtiyacı
- İşgücüne katılma oranındaki azalma
- Ücret düzeyinin düşüklüğü
- Uygun iş açığı
- Enformel ekonominin hali hazırdaki boyutu
- İşgücününün vasıf ve eğitime ilişkin sorunları
- Nüfus artış hızı
- İşletmelerin verimli olmayan, düşük katma değer üreten yapısı

VARLIĞINI KORUDUĞU SÜRECE

sosyal güvenlik reformlarının tümü başarısız olacaktır.

Sorunun Kaynağı İşgücü Piyasasındadır

Türkiye’de çalışma çağındaki nüfusun yarıdan fazlası işgücü piyasası dışındadır.

İşgücü piyasası dışında kalan nüfusun büyük bir kısmının iş bulma ve çalışma umudu kalmamıştır.

Tablo: 15-64 yaş arası nüfus içinde istihdam edilenlerin oranı (%)

Ülke	1994	2006
Danimarka	72.4	76.9
Kanada	67.0	72.9
Bir. Krallık	68.7	72.5
Hollanda	63.9	72.4
Avustralya	66.0	72.2
ABD	72.0	72.0
Avusturya	68.3	70.2
Japonya	69.3	70.0
Portekiz	64.0	67.9
Almanya	64.5	67.2
İspanya	47.4	65.7
Çek Cumh.	69.2	65.3
Kore	62.8	63.8
Fransa	58.4	62.3
Yunanistan	54.1	61.0
Meksika	58.7	61.0
Belçika	55.7	60.4
İtalya	51.5	58.4
Polonya	58.3	54.5
<i>OECD orta.</i>	<i>64.0</i>	<i>66.1</i>
Türkiye	52.4	45.9

Yeni Sosyal Güvenlik ‘Reformları’ Yolda

- Yasa çok karmaşıktır ve çoğu maddesi anlaşılmaz niteliktedir.
- Çok sayıda yeni idari karar alınacak, yönetmelikler çıkarılacak ve yasal değişiklikler yapılacaktır. Sistem henüz tam değildir ve nasıl tam olacağını bilen de yoktur.
- Daha Yasa Cumhurbaşkanının onay sürecindeyken, sistemde değişiklik yapılmasını ngren yasa tasarısı ve teklifleri ortaya çıkmıştır.
- Süreç bitmemiştir. Henüz başlamıştır.

Yeni Yasa Yürürlüğe Girmeden Kendine Özgü Kayıt Dışılık Yaratmıştır

- Yasal olarak sigortalı olması zorunlu olanlar sigortalı olamazken, sigortalı olmaması gerekenlerin hukuka uygun olmayan muvazaalı işlemlerle çalışıyor gibi gösterilip sigortalı yapılması içine düştüğümüz durumun ahlaki, siyasi ve hukuki bakımdan sorgulanmasını zorunlu kılmaktadır.
- Bu durum sosyal güvenlik sistemine olan inancı zayıflatırken, sosyal dayanışma değerinin de erozyona uğramasına yol açmaktadır.
- Sosyal hukuk devleti olmanın gereği olarak, yasalara uymayan sigortalılıklar belirlenmeli ve iptal edilmelidir.

Norm ve Standart Birliđi SAĐLANMAMIŐTIR

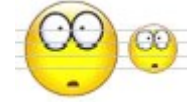

TBMM Tutanaklarından:

“Ben, bunu saydım -atlamıő olabilirim- mevcut durumda beő ayrı emekli maaőı alan grup sayısı on dörde çıkıyor ve sonra da bu kürsüden gelip deniliyor ki: “İőő emeklisi, memur emeklisi ve BAĐ-KUR emeklileri arasında eőitlik sağlıyoruz, adalet sağlıyoruz.” İnsaf diyorum!”

Harun Öztürk (İzmir Milletvekili) 27 Mart 2008 Perőembe

EMEKLİLİK: Etki ve Tepki

-genel olarak-

Emekli olanlar		Önemli derecede etkilenmiyorlar
Emekliliği hak kazanıp çalışmayı sürdürenler		Önemli derecede etkilenmiyorlar
30 Nisan 2008' den önce sigortalı olan kamu görevlileri		Hiç Etkilenmiyorlar
30 Nisan 2008' den önce sigortalı olan işçiler ve serbest çalışanlar		Önemli derecede etkilenmiyorlar
30 Nisan 2008' den sonra ilk defa sigortalı olan kamu görevlileri		Çok etkileniyorlar
30 Nisan 2008' den sonra ilk defa sigortalı olan işçiler ve serbest çalışanlar		Çok etkileniyorlar

Kuşaklararası DayanıŖmaya İhanet

- Yeni Yasa kuşak içi ve kuşaklararası sosyal dayanışma mekanizmalarını tahrip etmektedir.
- Dayanışma içinde bulunması gereken kuşaklar arasında sosyal güvenliğe ve sosyal güvenliğin finansmanına ilişkin farklı beklentiler, çıkarlar ve çatışma alanları yaratılmaktadır.
- Kısacası Ŗimdi yetişkin olan kuşak gelecek kuşaklara ihanet etmektedir.

Yeni Sistemde Emeklilik

Emeklilik ve yaşlılık aylığının düzeyi

- Prim ödeme süresine ve
- Prime esas ücret düzeyine sıkıca bağlandı.

Prim ödeme süresi ve prime esas ücret düzeyi arttıkça bağlanacak aylığının miktarı da yükselecek.

Prim ödeme süresi ve prime esas ücret düzeyi azaldıkça bağlanacak aylığının miktarı da düşecek.

Genel Sağlık Sigortası: Genel Prim Ödeme Yükümlülüğü

Şekil: GSS Kapsamındaki Esneklik*

<p>(vi) Kendi hesabına çalışanlar ve isteğe bağlı sigortalılar (primi kendileri öder)</p>	<p>(v) gelir yoklaması sonucunda yoksul olduğu anlaşılanlar (primi devlet tarafından ödenir)</p> <p>↑ A</p> <p>?</p> <p>↓</p> <p>yoksulluk düzeyi üzerinde gelir elde edenler (primi kendileri öder) (vii)</p> <p>← B</p> <p>→ C</p>	<p>(iv) hizmet akdi ile veya kamu idarelerinde işverene bağımlı çalışanlar (primi işverenleri öder)</p>
<p>(i) sigortalı sayılmayanlar*** (prim ödenmez)</p>	<p>(ii) emeklilik, yaşlılık, ölüm gibi aylık ve gelir alanlar (prim ödenmez)</p>	<p>(iii) sigortalıların bakmakla yükümlü olduğu kimseler (prim ödenmez**)</p>

*Tablonun dış çizgilerinin kapsadığı alan tüm ülke nüfusunu kapsamaktadır.
**İsteğe bağlı sigortalı olursa kendisi öder.
*** Bunların çoğu sağlık hizmetlerine diğer kamu olanakları ile veya başka ülkelerde ulaşır. Sınırlı sayıda oldukça küçük toplumsal grupları kapsar.

Sonuç:

- Toplumlar önlerinde devamlı olarak ‘sosyal güvenlik reformu’ nerileri bulmaktadır. Bir reform önerisinin uygulanmasının ardından birkaç yıl geçmeden yeni bir reform nerisi gündeme gelmektedir.
- ‘Sosyal güvenlik reformu’ artık sosyal koruma düzeyinde bir gerileme, indirim, korumayı hak etme koşullarının gleştirilmesi, özel bireysel harcamaların artırılması anlamı kazanmıştır.

sabrınız için teşekkürler.....